

บทที่ 2

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้สำรวจการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องสภาพและปัญหาการจัด โครงการสวัสดิภาพ ในโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ และการวิจัยใน ต่างประเทศ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

การวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

นิภา มนูญิจ และคณะ (2521-2522: 108-109) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "อุบัติเหตุในโรงเรียน" โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสถิติการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน ประเภท สาเหตุ และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุของนักเรียน ดำเนินการวิจัยโดย เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษาที่อยู่ในเขตการศึกษา 6 จำนวน 283 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนได้รับอุบัติเหตุส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 10-11 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้น ป.5-ป.6 ชนิดของอุบัติเหตุประมาณร้อยละ 38 คือ ทกล้ม สาเหตุที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุร้อยละ 47 คือ พฤติกรรมของนักเรียนเอง รองลงมาคือ สิ่งแวดล้อมและความ ไม่ได้มาตรฐานหรือเสื่อมสภาพของอุปกรณ์เครื่องใช้ สถานที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดประมาณร้อยละ 46 คือ ภายในอาคาร เช่น ห้องเรียน

พิพา จันทรคามิ (2525: 198-199) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการสุขภาพ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น" โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษา สภาพการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน ปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการ สุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารที่รับผิดชอบโครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับสวัสดิภาพในโรงเรียนพบว่า การจัด สิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก นั้น มีปัญหาปานกลางในเรื่อง การจัดดูแลให้บริเวณโรงเรียนปลอดภัยต่อการเรียนการเล่นของนักเรียน การจัดนักเรียนให้

เหมาะสมกับขนาดของห้องเรียน ได้ะ ม้านั่ง โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาปานกลาง ในเรื่อง การดูแลความปลอดภัยของอาคารเรียน

ภัทรจันทร์ ใจสว่าง (2525: 93-108) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "อุบัติเหตุและการป้องกันอุบัติเหตุในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมีจุดประสงค์เพื่อสำรวจอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการทดลองวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และศึกษาวิธีป้องกันอุบัติเหตุและการแก้ปัญหาเมื่อเกิดอุบัติเหตุในการทดลองวิทยาศาสตร์ของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู 454 คน ในโรงเรียนรัฐบาล 39 แห่ง โรงเรียนเอกชน 35 แห่ง โรงเรียนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 5 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นในห้องทดลองร้อยละ 69 ลักษณะของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นมากที่สุดได้แก่ ไฟไหม้ และสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ คือนักเรียนเดินเล่น การแก้ปัญหาของครูวิทยาศาสตร์ที่พบมากที่สุดคือ การฝึกให้นักเรียนทำความสะอาดเครื่องมือทุกครั้งที่ใช้เสร็จ

จำลอง ภูบัวรุ่ง (2527: 1-68) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาอุบัติเหตุของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นตามชั้นเรียน เพศของนักเรียน ภาคเรียน ช่วงเวลา สถานที่ สาเหตุ ชนิด ลักษณะของความบาดเจ็บ และส่วนของร่างกายที่ได้รับบาดเจ็บ ดำเนินการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน 31,651 คน โรงเรียนจำนวน 34 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 เกิดอุบัติเหตุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78 นักเรียนเพศชายเกิดอุบัติเหตุมากกว่านักเรียนเพศหญิง ช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุ คือช่วงเวลากลางวัน คิดเป็นร้อยละ 70 สถานที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดที่ห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 60 ชนิดของอุบัติเหตุที่เกิดมากที่สุดคือ พลัดตกหกล้ม คิดเป็นร้อยละ 75 ลักษณะของความบาดเจ็บที่พบมากที่สุดคือ แผลแตก คิดเป็นร้อยละ 60

กาญจนา บุญมี (2527: 1-186) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "สภาพปัญหาและความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน ปัญหา และความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดกรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการ
สุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์
ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน ขนาดโรงเรียน และเขตที่ตั้งโรงเรียน ดำเนินการวิจัยโดยเก็บ
รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 275 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
กรุงเทพมหานคร 420 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 76 เห็นด้วยว่า
โรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องความปลอดภัยของนักเรียนทั้งในโรงเรียนและระหว่างเดินทาง
ไปกลับ

บึงอร ถนอมรูป (2527: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การจัดโครงการ
สวัสดิภาพในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์ศึกษาถึงสภาพปัญหา
และ เปรียบเทียบปัญหาการจัดโครงการสวัสดิศึกษา ศึกษาสภาพปัญหาและ เปรียบเทียบปัญหาการ
เรียนการสอนสวัสดิศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามขนาด
ของโรงเรียน ดำเนินการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนจำนวน
105 คน ครูผู้สอนประจำกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 355 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดโครงการสวัสดิศึกษาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดโครงการสวัสดิศึกษา
ไปตามมาตรฐานขั้นต่ำที่คณะกรรมการสุขภาพ สบายการศึกษา กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้
นอกจากนั้น ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการเก็บข้อมูลหรือสถิติอุบัติเหตุในโรงเรียน
อาคารเรียนไม่มีทางออกฉุกเฉินหรือบันไดหนีไฟ เครื่องมือดับเพลิงเคมีมีใช้แต่ไม่เพียงพอ และ
ไม่เคยตรวจค้นนักเรียนเกี่ยวกับวัตถุที่เป็นอันตราย เช่น ระเบิด ปืน ฯลฯ รวมทั้งขาดการประเมินผล
การจัดโครงการสวัสดิศึกษา

2. ปัญหาการจัดโครงการสวัสดิศึกษาพบว่า โรงเรียนที่ประสบปัญหาในระดับ
"ปานกลาง" ได้แก่ ปัญหาด้านการวางแผน ปัญหาอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้อยู่ในระดับ "น้อย"

3. เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดโครงการสวัสดิศึกษาของกลุ่มตัวอย่างแล้วพบว่า
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ

4. สภาพการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอน
เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำที่คณะกรรมการสุขภาพ สบายการศึกษา กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้

นอกจากนั้นผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีหนังสือให้นักเรียนใช้ค้นคว้าหรืออ่านประกอบ น้อยกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนนักเรียน อุปกรณ์การสอนวิชาสวัสดิศึกษามีไม่เพียงพอและโรงเรียน ส่วนใหญ่ต้องการให้มีการอบรมเนื้อหาและสื่อการเรียน สำหรับการเรียนการสอนทั่วไปนั้นพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่สอนตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอยู่ในระดับ "ปานกลาง" และมีบาง โรงเรียนไม่มีการประเมินผลวิชาสวัสดิศึกษา

5. ปัญหาการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาพบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนประสบปัญหา อยู่ในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ สื่อการเรียน การสอนซ่อมเสริม การประเมินผลและ การเรียนการสอนทั่วไป

6. เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาของกลุ่มตัวอย่างแล้วพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ประสบปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ

ประภาพรรณ สิงคเสลิต (2528: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทของ ผู้ปกครองตามการรับรู้ของตนเองในการปลูกฝังสุขนิสัยด้านการป้องกันอุบัติเหตุให้แก่ นักเรียนชั้น ประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" โดยศึกษาผู้ปกครองนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 306 คน โดยเก็บข้อมูล จากผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 102 คน และผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา จำนวน 102 คน และสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา 102 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครอง ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาจะมีบทบาทเป็นผู้อบรมและฝึกฝนมากกว่าผู้ปกครองที่มีระดับ การศึกษามัธยมศึกษากับประถมศึกษา บทบาทในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้ปกครองระดับสูงกว่า มัศึกษามีการปฏิบัติ เป็นแบบอย่างที่ดีกว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กับบทบาท ในฐานะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อม ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา มีการปฏิบัติบทบาทในฐานะผู้จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยมากกว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาระดับประถม ศึกษา

อ่ำไพ หวังโพโรจน์กิจ (2528: 1-89) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษา ตัวแปรที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร" โดยมีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาอัตราการเกิดอุบัติเหตุ สาเหตุของอุบัติเหตุ ลักษณะความบาดเจ็บ และความรุนแรง

ของอุบัติเหตุ ที่เกิดกับนักเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ฤดูกาล เวลา และสถานที่ที่เกิดอุบัติเหตุ ดำเนินการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 11,416 คน จากโรงเรียน 20 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า เพศ ระดับการศึกษา ช่วงเวลา และสถานที่ที่เกิดอุบัติเหตุมีผลต่ออัตราการเกิดอุบัติเหตุ นักเรียนชายได้รับอุบัติเหตุ คิดเป็นร้อยละ 67.9 นักเรียนชั้น ป.1 - 2 มีอัตราการเกิดอุบัติเหตุสูงสุทธ้อยู่ที่ 42.4 ช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดคือ เวลาพักกลางวัน ร้อยละ 40.2 สถานที่ที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดคือ สนาม ร้อยละ 42.8 ชนิดของอุบัติเหตุที่เกิดมากที่สุดคือ หกล้ม ตกจากที่สูง ร้อยละ 43.8 สาเหตุของอุบัติเหตุที่เกิดมากที่สุดคือ พฤติกรรมและนิสัยที่ไม่ปลอดภัย ร้อยละ 58.9 ลักษณะการบาดเจ็บที่พบมากที่สุดคือ แผลถลอก ร้อยละ 37.9 ความรุนแรงของอุบัติเหตุคือ บาดเจ็บเล็กน้อย ร้อยละ 97.7

กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ กรมพลศึกษา (2528: 3-42) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "วิจัยสภาพสวัสดิศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร" โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสวัสดิศึกษา การจัดสิ่งแวดล้อม การจัดบริการความปลอดภัย และสภาพการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานการศึกษาเอกชน จำนวน 500 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน อาคารเรียนส่วนใหญ่จะสร้างแบบถาวร ร้อยละ 99.39 โรงเรียนอยู่ใกล้ถนน ร้อยละ 70.91 ใกล้แม่น้ำลำคลอง ร้อยละ 62.12 โรงเรียนที่ยังไม่มีรั้ว มีเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 26.37 อุบัติเหตุที่พบบ่อยในโรงเรียนคือ การวิ่งชนกัน ร้อยละ 75.15 พื้นสนามในโรงเรียนเป็นคอนกรีตอย่างเดียวนมากที่สุดร้อยละ 38.40

ด้านการบริการความปลอดภัยในโรงเรียน มีเจ้าหน้าที่ดูแลนักเรียนขณะพักมากถึงร้อยละ 98.48 จัดให้มีผู้ดูแลนักเรียนข้ามถนน ร้อยละ 85.15 มีห้องพยาบาลในโรงเรียนถึงร้อยละ 100 โดยมีครูเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบร้อยละ 95.50 โรงเรียน จัดบริการดูแลความปลอดภัยด้านเครื่องมือ เครื่องใช้ และซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพปลอดภัยร้อยละ 97.27 โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีบันไดหนีไฟถึงร้อยละ 83.64 ยังไม่มีการจัดให้ฝึกซ้อมหนีไฟ ร้อยละ 81.12

ด้านการเรียนการสอน ครูที่ผ่านการอบรมเนื้อหาวิชาสวัสดิศึกษาร้อยละ 65.15 ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจัดให้มีการบรรยายมากที่สุด และมีการฝึกปฏิบัติการเล่าเรื่อง การรายงาน การสาธิตบ้างเล็กน้อย

นอกจากนี้พบว่า โรงเรียนจัดให้มีการเก็บสถิติอุบัติเหตุร้อยละ 63.03 จัดดำเนินโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียนเพียงร้อยละ 55.76

การวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

แมคเคนซี และ วิลเลียมส์ (Machenzie and Williams 1982: 284-285) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "นักเรียนเรียนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยหรือยัง?" (Are Your Students Learning in a Safe Environment?) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในโรงเรียน และหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในโรงเรียน โดยรวบรวมข้อมูลจากครูในโรงเรียน 50,000 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 3.60 ของโรงเรียนทั้งหมดได้รับอุบัติเหตุจากอัคคีภัย และในจำนวนอุบัติเหตุที่เกิดในโรงเรียนพบว่าร้อยละ 43.00 เป็นอุบัติเหตุที่ทำให้พิการและตาย ร้อยละ 57.00 เป็นอุบัติเหตุที่ทำให้บาดเจ็บเล็กน้อย ๆ

ทาเคตะ (Taketa 1984 b: 208-209) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "อุบัติเหตุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของรัฐฮาวาย" (Student Accidents in Hawaii's Public Schools) โดยมีจุดประสงค์เพื่อสำรวจอุบัติเหตุของนักเรียนในโรงเรียน และเพื่อศึกษาระบบการรายงานอุบัติเหตุในโรงเรียน ดำเนินการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนรัฐบาล จำนวน 204 โรงเรียน จาก 224 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 157,000 คน รวบรวมข้อมูลจากแบบรายงานอุบัติเหตุของนักเรียนที่ห้องพยาบาลประจำโรงเรียน ได้จัดทำไว้ในช่วงเวลา 1 ปี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชายประสบอุบัติเหตุมากกว่านักเรียนหญิง ในอัตราส่วน 2 : 1 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีการบาดเจ็บมากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สถานที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดคือ สนามเด็กเล่น ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นแผลถลอก ฟกช้ำ อวัยวะที่ได้รับบาดเจ็บมักเป็นที่คอและศีรษะมากกว่าบริเวณลำตัว แม้ไม่ทำให้เสียชีวิตหรือพิการ แต่ก็ต้องพักการเรียนไปชั่วคราว

บอยซ์ และคณะ (Boyce and Others 1984: 984 - 986) ได้ทำการศึกษาวจัยเรื่อง "อุบัติเหตุในสนามเด็กเล่นในโรงเรียนชนบท" (Playground Equipment Injuries in a Large, Urban School District) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการระบาดของวิทยาของการเกิดอุบัติเหตุจากอุปกรณ์ในสนามเด็กเล่นของโรงเรียน โดยศึกษาจากตัวแปรที่สำคัญคือ ลักษณะประชากร อัตราความรุนแรง โปรแกรมการเรียน ประเภทของอุปกรณ์ในสนามเด็กเล่น โดยศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท 68 แห่ง ได้พยาบาลประจำโรงเรียนเป็นผู้บันทึกรายงานการเกิดอุบัติเหตุทั้งหมด และมีแบบประเมินอุปกรณ์ในสนามเด็กเล่น โดยให้พยาบาลและผู้บริหารเป็นผู้ประเมินใช้ระยะเวลาในการศึกษา 2 ปี ผลการวิจัยพบว่า การเกิดอุบัติเหตุในนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน ช่วงเวลาเกิดอุบัติเหตุเกิดเวลาเข้ามากกว่าเวลาหลังเที่ยง โรงเรียนที่เกิดอุบัติเหตุสูงเป็นโรงเรียนที่มีโปรแกรมการเรียนให้เลือกน้อย อัตราของอุบัติเหตุจากอุปกรณ์ในสนามเด็กเล่นอยู่ระหว่าง 8.9 ต่อนักเรียน 1,000 คนต่อปี

เจอเบอร์ริช และคณะ (Gerberich and Others 1985 b: 1370 - 1374) ทำการศึกษาวจัยเรื่อง "อุบัติเหตุจากการกระแทกทางสมองและความรุนแรงของนักฟุตบอลในโรงเรียนมัธยมศึกษา" (Concussion Incidences and Severity in Secondary School Varsity Football Players) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบาดวิทยาเกี่ยวกับทีมักฟุตบอลโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐมิเนโซตา ประเทศสหรัฐอเมริกา และค้นหาสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุและการประเมินผล เพื่อนำไปใช้ในการจัดควบคุมการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดจากการกระแทกในระหว่างการเล่นฟุตบอล รวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 103 โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมด 499 โรงเรียนที่มีทีมฟุตบอล และจากโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักฟุตบอล 3,802 คน เลือกตัวอย่างขนาดได้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ผลการวิจัยพบว่า มีอัตราการบาดเจ็บร้อยละ 78 การบาดเจ็บที่เกิดตลอดฤดูกาลแข่งขันสูงถึงร้อยละ 51 ของผู้เล่นทั้งหมด ในการแยกแต่ละทีมพบว่า อัตราการบาดเจ็บอยู่ระหว่างร้อยละ 64.94 อัตราการบาดเจ็บที่เกิดจากการกระแทก มีร้อยละ 19.00 นักฟุตบอลที่สลบ ร้อยละ 69.00 ที่สามารถกลับไปเล่นได้ภายใน 1 วัน อาการที่เกิดจากการกระแทกต้องใช้เวลา 6 - 9 เดือนจึงหายเป็นปกติ และมี 6 รายที่พิการตลอดชีวิต

เจคอบสัน (Jacobsson 1987: 495-496) ทำการศึกษาวจัยเรื่อง "อุบัติเหตุ

ของเด็กและวัยรุ่นในเขตเทศบาลเมือง ประเทศสวีเดน" (Accident Among and Teenager on a Swedish Rural Municipality) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบของเหตุการณ์ของอุบัติเหตุในเด็กและวัยรุ่น และเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ รวบรวมข้อมูลเด็กที่ได้รับบาดเจ็บอายุระหว่าง 0 - 19 ปี จำนวน 918 ราย ซึ่งได้รับการบำบัดรักษาที่ศูนย์สุขภาพและหน่วยรักษาฉุกเฉินในช่วง 1 ปี (ค.ศ. 1981 - 1982) ผลการวิจัยพบว่า อุบัติเหตุเกิดขึ้นในระหว่างช่วงเวลาของการศึกษา ร้อยละ 32 ประเภทของอุบัติเหตุเกี่ยวกับการกีฬา (รวมทั้งกีฬาในโรงเรียน) ร้อยละ 26 อุบัติเหตุที่เกิดในบ้านร้อยละ 11 อุบัติเหตุในโรงเรียน (ไม่รวมอุบัติเหตุจากกีฬา) ร้อยละ 8 เป็นอุบัติเหตุจากการจราจรร้อยละ 5 ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นแผลถลอก เคล็ด กระดูกเคลื่อน ฟกช้ำ กระดูกหัก การเกิดอุบัติเหตุพบว่าเกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่กระทำกิจกรรมอย่างไม่ระมัดระวัง เป็นสำคัญ

สรุปรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากรายงานการวิจัยภายในประเทศที่ได้รวบรวมข้างต้น พอสรุปได้ว่าการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมของนักเรียนและนิสัยที่ไม่ปลอดภัย สภาพสิ่งแวดล้อมและความเสื่อมสภาพของอุปกรณ์เครื่องใช้ สถานที่ที่เกิดอุบัติเหตุมักเกิดขึ้นบริเวณห้องเรียนและสนาม ชนิดของอุบัติเหตุที่พบบ่อย ได้แก่ หกล้ม และวิ่งชนกัน การจัดสภาพสวัสดิศึกษาในโรงเรียนยังไม่ดีเท่าที่ควร ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมโรงเรียนยังมีปัญหาในเรื่องการจัดดูแลบริเวณโรงเรียนให้ปลอดภัย โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีรั้วโรงเรียน การจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียนส่วนใหญ่โรงเรียนได้จัดให้ครูและเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยในการเล่นและเดินทางไปกลับของนักเรียน โรงเรียนมีห้องพยาบาล และมีครูเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ในเรื่องของการป้องกันอัคคีภัยพบว่าโรงเรียนยังไม่มีบันไดหนีไฟ หรือทางออกฉุกเฉิน เครื่องมือดับเพลิงมีใช้แต่ไม่เพียงพอ โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดให้มีการฝึกซ้อมหนีไฟ ด้านการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา ครูส่วนใหญ่ผ่านการอบรมเนื้อหาวิชาสวัสดิศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใช้วิธีบรรยายมากที่สุด โรงเรียนเพียงครั้งหนึ่งที่มีการดำเนินงานโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน และมีปัญหาในด้านการวางแผนดำเนินงาน

งานวิจัยในต่างประเทศพบว่า จำนวนอุบัติเหตุที่เกิดในโรงเรียนมีไม่มาก อุบัติเหตุที่พบบ่อย เป็นอุบัติเหตุที่ทำให้บาดเจ็บเพียงเล็กน้อย สถานที่เกิดอุบัติเหตุมากที่สุด คือ สนามเด็กเล่น

และอาคารเรียน ชนิดของอุบัติเหตุคือ แผลถลอก ฟกช้ำ สภาพสวัสดิศึกษาในโรงเรียน ได้มีการตรวจตราอุปกรณ์เครื่องใช้ และจัดสภาพแวดล้อมให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย มีการสำรวจอุบัติเหตุของนักเรียน ศึกษากระบวนการรายงานอุบัติเหตุในโรงเรียน และค้นหาสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุ เพื่อนำมาจัดและควบคุมการเกิดอุบัติเหตุ จึงทำให้มีปัญหาน้อย

จากที่กล่าวมานี้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน ซึ่งการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีแต่เพียงการศึกษาถึงสภาพของสวัสดิศึกษาในโรงเรียนเท่านั้น ยังไม่มียงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของการจัดโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียนโดยตรง ดังนั้นการจัดโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียนจึงยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัย และประสบอุบัติเหตุจำนวนมาก ซึ่งจะต้องแก้ไข้ปัญหาโดยการจัดโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียนให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพ การวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาการจัดโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ ไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานสวัสดิศึกษาในโรงเรียนให้ได้ผลดี และยังเป็นการปลูกฝังสวัสดินิสัยให้แก่ักเรียน เพื่อแก้ปัญหาอุบัติเหตุทั้งในโรงเรียนและชุมชนต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย